



רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

6 בינואר 2010

472

כ' בטבת התש"ע

עמוד

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 19 והוראת שעה) (פטור מטעמי הכרה דתית), התש"ע-2010 150

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 19 והוראת שעה) (פטור מטעמי הכרה דתית), התש"ע-2010

1. תיקון סעיף 40 בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 40, האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:
- "(ב) חדל להתקיים לגבי מיועדת לשירות ביטחון תנאי מהתנאים שלגביהם הצהירה בהתאם לסעיף קטן (א), במהלך 24 החודשים שלאחר מסירת התצהיר או במהלך תקופת הקריאה להתייצבות לשירות סדיר כאמור בסעיף 20, לפי המאוחר מביניהם, תודיע על כך מיד לפוקד"
2. בסעיף 41 לחוק העיקרי –
- (1) בכותרת השוליים, אחרי "לפי סעיף 40" יבוא "(א)";
- (2) בסעיף קטן (א), לפני "הורשעה" יבוא "מסרה מיועדת לשירות ביטחון הודעה לפי סעיף 40(ב) או" ובכל מקום, אחרי "לפי סעיף 40" יבוא "(א)";

ד ב ר י ה ס ב ר

באמצעות הטלת חובה על מיועדת לשירות ביטחון שניתן לה פטור מטעמי הכרה דתית להודיע על נסיבות שבהן חדל להתקיים תנאי מהתנאים שלגביהם הצהירה ושעל בסיסם ניתן הפטור, וביטול הפטור בנסיבות אלה, וכן מתן אפשרות לקיים הליך של עיון חוזר בהחלטה על מתן פטור כאמור.

עוד מוצע לקבוע מנגנון מיוחד לעניין ערר וערעור על החלטה בעיון חוזר בנסיבות שבהן היה לפוקד יסוד סביר להניח כי מיועדת לשירות ביטחון נהגה שלא בהתאם לתנאי מהתנאים שלגביהם הצהירה ושעל בסיסם ניתן לה פטור לפי סעיף 40(א), אשר יחול לתקופה של שנתיים שבהן ייבחן יישומו.

סעיף 1 מוצע לתקן את סעיף 40 לחוק כך שיכלול חובת הודעה מטעם מיועדת לשירות ביטחון במקרה שבו חדל להתקיים לגביה תנאי מהתנאים שלגביהם הצהירה לפי אותו סעיף, במהלך 24 החודשים שלאחר מסירת התצהיר או במהלך התקופה שבה ניתן לקרוא לה להתייצבות לשירות ביטחון לפי סעיף 20, לפי המאוחר מביניהם.

סעיף 2 ההסדר שנקבע לגבי ביטול פטור מטעמים שבהכרה דתית הוא הסדר ייחודי, על פי הקבוע בסעיף 41 לחוק. לפי הסעיף האמור, פטור שניתן מטעמי הכרה דתית בטל מעיקרו רק במקרה שבו הורשעה מקבלת הפטור בפסק דין סופי בעבירה לפי סעיף 46 לחוק או בעבירה של שבועת שקר. לפי סעיף 239 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בשל תצהיר לפי סעיף 40 לחוק.

הסדר חוקי זה מצמצם במידה ניכרת את האפשרות לאכוף את חובת השירות הצבאי על מיועדת לשירות ביטחון שקיימות ראיות חד-משמעיות לכך שהפטור שקיבלה לפי סעיף 40 הושג במרמה או שחדל להתקיים לגביה תנאי מהתנאים למתן הפטור, כל עוד לא הורשעה

כללי חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 (להלן – החוק). קובע בסעיף 40 פטור משירות צבאי מטעמי הכרה דתית. הסעיף קובע כי פטור מחובת שירות ביטחון יינתן לכל מיועדת לשירות אשר הצהירה, באופן ובמועד שנקבעו בתקנות, כי טעמים שבהכרה דתית מונעים אותה מלשרת בשירות ביטחון, כי היא שומרת על כשרות בבית ומחוצה לו, וכן כי אינה נוסעת בשבת.

התנאים המגבשים פטור זה פורשו על ידי בית המשפט העליון בע"פ 54/81 רוזן נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (2) 821, בעמ' 828 לפסק הדין, כך: "...אין ספק, שיש לראות את שלושת התנאים הנ"ל לא רק בהצטברותם אלא גם מבחינת המשמעות הכוללת העולה מהם. התנאים המוחשיים, המובאים בפסקאות (2) ו-(3) לסעיף 30 אינם בגדר רשימה סגורה וממצה, אלא יש בהם משום קביעת תחומים, המקיפים את כל מה שבתוכם וסביבם ואת כל אשר מתבקש מהם כמסקנה סבירה. משמע, רק מי שמקיימת את כל הכללים, שהם בגדר מרכיבים טבעיים וחיוניים לאורח חיים דתי, תוכל לשכנע את בית המשפט, כי טעמים שבהכרה דתית אכן מונעים ממנה מלשרת בשירות ביטחון. בכך יש גם משום התייחסות לטענה בדבר האופי הסובייקטיבי של ההכרה הדתית. זו האחרונה אמנם טמונה בלבנה של המיועדת לשירות, המבקשת כי תהיה פטורה מן החובה החלה על יתר בנות גילה, אך התנהגותה ואורחותיה הם האספקלריה החיצונית האמיתית לטיב הכרתה ומזהותה. והיפוכו של דבר: אורחות חיים, שאינם תואמים את המסקנה הכוללת, המתבקשת מקביעת שלושת התנאים המצטברים הנ"ל, יכולים לסתור את הטענה בדבר קיומה של הכרה סובייקטיבית כאמור."

הצעת חוק זו מטרתה למנוע, ככל הניתן, ניצול לרעה של הזכות לקבלת פטור מחובת שירות ביטחון, וזאת

¹ ס"ח התשמ"ו, עמ' 107; התשס"ח, עמ' 511.

3) בסעיף קטן (ב), במקום "לפי סעיף 40 עד" יבוא "לפי סעיף 40(א) עד למועד מסירת הודעה לפי סעיף 40(ב) או עד".

3. בסעיף 42 לחוק העיקרי, סעיף קטן (ה) – בטל.

תיקון סעיף 42

4. בתקופה שמיום תחילתו של חוק זה עד תום שנתיים מהמועד האמור –

הוראת שעה

(1) יקראו את סעיף 42 לחוק העיקרי כך –

(א) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(1א) היה לפוקד יסוד סביר להניח כי מיועדת לשירות ביטחון שקיבלה

פטור לפי סעיף 40(א) נהגה באופן שאינו תואם תנאי מהתנאים שלגביהם הצהירה בהתאם לאותו סעיף, במהלך 24 החודשים שלאחר מסירת התצהיר או במהלך תקופת הקריאה להתייצבות לשירות סדיר כאמור בסעיף 20, לפי המאוחר מביניהם, רשאי הוא להורות על עיון חוזר בדבר בידי מי שמוסמך לכך";

(ב) בסעיף קטן (ב), אחרי "או ממעשים כאמור" יבוא "ולעניין פטור לפי סעיף 40(א) – גם אם שוכנע כי המיועדת לשירות ביטחון נהגה באופן שאינו תואם תנאי מהתנאים שלגביהם הצהירה בהתאם לאותו סעיף";

(2) אחרי סעיף 42 לחוק העיקרי יבוא:

42א. מיועדת לשירות ביטחון, הרואה את עצמה נפגעת מהחלטה שהתקבלה במסגרת עיון חוזר כאמור בסעיף 42(א1), בפטור לפי סעיף 40(א), רשאית לערור עליה לפני ועדת הערר כמשמעותה בסעיף 42ב.

"ערר על החלטה לקיים עיון חוזר בפטור לפי סעיף 40(א)

ועדת ערר 42ב. שר הביטחון ימנה ועדת ערר בת שני חברים (בפרק זה – ועדת הערר), ואלה חבריה:

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לבטל את סעיף קטן (ה) האמור, כך שההוראות לעניין עיון חוזר יחולו גם על פטור לפי סעיף 40(א) לחוק. לפי סעיף 42(ב) ביטול הפטור ייעשה רק לאחר מתן זכות למיועדת לשירות ביטחון להביא את טענותיה בעניין זה לפני הפוקד.

סעיף 4 מוצע לקבוע הסדר מיוחד לעניין עיון חוזר בפטור מטעמי הכרה דתית שניתן למיועדת לשירות ביטחון לפי סעיף 40(א) לחוק, במקרה שבו נהגה באופן שאינו תואם תנאי מהתנאים שלגביהם הצהירה ושעל בסיסם ניתן הפטור. לאור הרגישות הכרוכה בסוגיית הפטור מטעמי הכרה דתית, ולאור ייחודיותו של מנגנון הערר המוצע לעניין עיון חוזר בפטור כאמור, מוצע כי הסדר זה ייקבע כהוראת שעה לתקופה של שנתיים שבהן ייבחן יישומו.

על פי ההסדר, במסגרת הליך העיון החוזר תינתן למיועדת לשירות ביטחון זכות להגיש ערר על החלטה לקיים עיון חוזר בפטור שניתן לה לפי סעיף 40(א), לוועדת ערר שימנה שר הביטחון. ועדת הערר תהיה מורכבת משני חברים: נציג צבא הגנה לישראל וחבר נוסף שימונה בהסכמת מועצת הרבנות הראשית, אשר יהיה גורם מקצועי בסוגיות הנוגעות למסורת ולהלכה.

בהליך פלילי בשל התצהיר כאמור, ומאפשר ערוץ נוח להשתמטות מגיוס. על פי הערכות הצבא, קיים כיום מספר לא מבוטל של מיועדות לשירות ביטחון אשר מנצלות לרעה את הוראות סעיף 40 לחוק.

לאור האמור לעיל, מוצע לתקן את סעיף 41 לחוק כך שגם מיועדת לשירות ביטחון שמסרה הודעה בהתאם לסעיף 40(ב) המוצע, כי חדל להתקיים לגביה תנאי מהתנאים שלגביהם הצהירה לפי סעיף 40(א), יראו את הפטור שהוענק לה כבטל מעיקרו, ולא תובא במניין התקופות שבסעיף 20 התקופה שעד למסירת ההודעה כאמור. כן מוצע תיקון לסעיף 42 לחוק, כמפורט בסעיף 3 להלן, המחיל את ההסדר לעניין עיון חוזר גם לגבי פטור לפי סעיף 40(א).

סעיף 3 סעיף 42 לחוק מסמיך פוקד לבצע עיון חוזר בפטור מחובת שירות ביטחון, כאשר היה לו יסוד סביר להניח כי הפטור ניתן כתוצאה ממסירת ידיעות כוזבות או ממעשי מרמה או הטעיה אחרים, ובמקרים מסוימים אף לבטל את הפטור. סעיף קטן (ה) של הסעיף האמור קובע כי "הוראות סעיף זה לא יחולו על פטור לפי סעיף 40".

- (1) נציג צבא הגנה לישראל;
- (2) חבר נוסף שימונה בהסכמת מועצת הרבנות הראשית, והוא יהיה גורם מקצועי בסוגיות הנוגעות למסורת והלכה.
- על ערר ועל ועדת הערר יחולו ההוראות לפי חוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992² (להלן – חוק בתי דין מינהליים), למעט סעיפים 5, 6, 7, 16, 17, 18, 22(א), 29 ו-45, בשינויים המחויבים ובשינויים המפורטים בסעיפים 142 עד 142ט.
- המועד להגשת ערר 142. ערר לפי סעיף 42א יוגש בתוך 14 ימים מהמועד שבו הומצאה לעוררת ההחלטה.
- החלטה בערר תינתן בתוך 30 ימים מיום הגשת הערר; ועדת הערר רשאית, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להאריך, פעם אחת בלבד, את התקופה למתן החלטה בערר, ב-30 ימים נוספים.
- החלטות ועדת הערר 142. החלטות ועדת הערר יתקבלו פה אחד; היו דעות חברי ועדת הערר חלוקות, יידחו הבקשה או הערר, לפי העניין.
- הנמקה 142. נוסף על האמור בסעיף 40 לחוק בתי דין מינהליים, היו דעות חברי ועדת הערר חלוקות, תנומק כל דעה בנפרד.
- ערעור 142. החלטה סופית של ועדת הערר ניתנת לערעור, בתוך 14 ימים, לפני בית משפט לענינים מינהליים.
- 142ט. התקופה שבמהלכה התנהלו הליכי ערר או ערעור לפי סעיפים 42א עד 42ח לא תובא במניין התקופות שבסעיף 20;

שינויים בתחולת הוראות חוק בתי דין מינהליים

מועד ההחלטה בערר

החלטות ועדת הערר

הנמקה

ערעור

תקופה שלא תבוא במניין תקופת הקריאה לשירות סדיר

(3) בחוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992, בתוספת, בסופה יבוא:

"(19) ועדת ערר לפי סעיף 42 לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986";

(4) בחוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000³, בתוספת השניה, בסופה יבוא:

"(16) ערעור לפי סעיף 42 לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986".

ד ב ר י ה ס ב ר

בנפרד. החלטת ועדת הערר תתקבל פה אחד, ובהעדר הסכמה בין חברי הוועדה – יידחה הערר. החלטה סופית של ועדת הערר ניתנת לערעור לפני בית משפט לענינים מינהליים.

התקופה שבה התקיימו הליכי ערר או ערעור, כאמור לעיל, לא תימנה במניין תקופת הקריאה לשירות סדיר כאמור בסעיף 20 לחוק.

כמו כן מוצע לבצע תיקונים בחוק בתי דין מינהליים ובחוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000, הנדרשים במסגרת ההסדר המיוחד המוצע לעיל.

על ועדת הערר יחולו הוראות חוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992 (להלן – חוק בתי דין מינהליים), למעט הסעיפים המפורטים בסעיף 42 המוצע, בשינויים המחויבים ובכפוף להוראות כמפורט להלן.

ערר על החלטה שהתקבלה במסגרת עיון חוזר כאמור יוגש בתוך 14 ימים ממועד ההחלטה.

ההחלטה בערר תינתן בתוך 30 ימים ממועד הגשת הערר; תקופה זו ניתנת להארכה, פעם אחת בלבד, ב-30 ימים נוספים. החלטת ועדת הערר תהיה מנומקת, ואם דעות חברי ועדת הערר יהיו חלוקות – תנומק כל דעה

² ס"ח התשנ"ב, עמ' 90.

³ ס"ח התש"ס, עמ' 190.